

період, підвищення рівня міжвідомчої координації і взаємодії».

В цьому ж документі зазначається, що Президент України здійснюватиме загальне керівництво сектором безпеки і оборони, організовуватиме взаємодію його складових, у тому числі: у мирний час та у кризових ситуаціях, що загрожують національній безпеці, – безпосередньо або через Раду національної безпеки і оборони України; в особливий період – безпосередньо або через Раду національної безпеки і оборони України, в тому числі з використанням потенціалу Воєнного кабінету Ради національної безпеки і оборони України та Ставки Верховного Головнокомандувача (у разі її створення), робочим органом якої є Генеральний штаб Збройних Сил України.

Не піддаючи сумніву повноваження Президента України вважаємо концептуально хибним шлях передачі повноважень, створення будь яких нових управлінських структур, у разі загострення ситуації. Це шлях до поразки. Навіть теоретично ефективність роботи структури, яка буде створюватися в особливий період (Ставки Верховного Головнокомандувача), викликає сумнів.

Тим більше, що на сьогодні відсутнє Положення про Ставку Верховного Головнокомандувача. І це не зважаючи на те, що вперше про Ставку Верховного Головнокомандувача йдеться в законі України «Про Збройні сили України», що був прийнятий ще у грудні 1991 року. Тобто за 25 років Положення про Ставку Верховного Головнокомандувача так і не було прийняте. Як її створювати, які її повноваження, як відбувається керівництво складовими сил оборони через Ставку Верховного Головнокомандувача? На ці питання немає відповіді.

За нинішніх умов швидкоплинності конфліктів органи управління силами безпеки і оборони повинні бути створені завчасно і здатні відслідковувати та адекватно реагувати на загрози у разі виникнення кризової ситуації, а не створюватися після виникнення кризи.

УДК 355.53

Шевченко Т.В., викладач кафедри тактичної та тактико-спеціальної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, старший лейтенант поліції; **Котелюх М.О.**, доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри тактичної та тактико-спеціальної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, майор поліції

КРИТЕРІАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЙ МАЛИХ ОПЕРАТИВНИХ ГРУП

Мала оперативна група – (далі МОГ) це тактична одиниця, що складається 2 – 15 правоохоронців, які виконують одну задачу, спеціальну операцію згідно

одного плану і задуму із застосуванням спеціальних засобів, вогнепальної і травматичної зброї, спеціальних транспортних засобів, при чому кожен з підрозділу виконує свою функцію під час проведення операції. Оперативні (тактичні) групи використовуються, як на відкритому просторі, так і в будівлях та приміщеннях для виконання спеціальних задач.

Під час організації проведення спеціальних операцій недостатньо уваги приділяється використанню малих оперативних груп. Обсяг необхідних спеціальних знань, умінь та навичок, якими повинні володіти співробітники, що залучені до проведення спеціальних операцій, залежить від багатьох факторів: пора року, час доби, погодні умови, географія місця проведення, характеристика об'єкту та інше. Від площі території, на якій проводиться спеціальна операція, залежить кількість задіяного особового складу. Управління особовим складом, який у своїй кількості займає більше 30 осіб має ряд недоліків. Визначення кількості груп, що залежить від об'єму задач, керівників груп, зв'язок в середині групи та між групами, єдина система управління, встановлення ділянок відповідальності.

Постає питання відповідальності та прийняття рішення в умовах ведення бою. Таким чином збільшується час на збір, обробку оперативної інформації та прийняття рішення. Мала оперативна група, кількістю 7 осіб, це добре злагоджена бойова одиниця, яка має змогу виконувати різнопланові завдання як в лісній місцевості, так і в умовах міста. Здійснювати розвідку, спостереження за об'єктом, виконувати зачистку приміщень, територій, здійснювати супроводження вантажів та колон. Таким чином, за рахунок зменшення витрат на підготовку особового складу та матеріально-технічного забезпечення, зростає якість підготовлених кадрів.

Боездатність та життєздатність малих оперативних груп, окрім високого рівня підготовленості, забезпечується спеціальним розміщенням бійців. За рахунок чого зростає огляд та контроль місцевості до 360 градусів, зменшується загроза потрапляння групи в засаду, а в умовах вогневого контакту, мала оперативна група реагує на зміни в бою без втрати координації дій.

Малі оперативні формуються як на постійній основі, так і на тимчасовій але завжди вони вирішують одну тактичну задачу. Це основна причина по якій вони створюються і це одночасно і їх мета. Оперативні групи малої чисельності вирішують наступні тактичні задачі: звільнення заручників, будинків, аеропортів, транспортних засобів, літаків, пошук злочинців, знешкодження злочинців, затримання та доставка, конвоювання злочинців, охорона публічного порядку та забезпечення громадської безпеки в екстремальних умовах служби, охорона об'єктів, супровід та виконання задач пов'язаних з бронетехнікою, спостереження та розвідка.

Кожна група повинна мати певну низку вимог у відповідності до яких для

виконання своїх завдань має особливі спеціальні, властиві лише їй якості та підготовку, а саме напрацьовані та натреновані рефлексивні та здібності, що знадобляться групам при виконанні ними своїх вузьких задач, та ефективне виконання яких буде забезпечуватися дотриманням всіх вимог до підготовки, саме рефлексивної.

Бойові шиківання малих оперативних груп відносяться до базових навичок на рівні рефлексів і передбачають певне розташування бійців на місцевості в залежності від обстановки, яка склалася. До основних видів шиківань відносяться: лінія, колона, змійка, клин, ромб, стріла та скорпіон. Відстань між бійцями залежить від особливостей місцевості, відстані, яка проглядається, рельєфу, рослинності, тощо і складає від 5 до 10 метрів.

На даний момент справа йде вже не про надання більшої уваги особистої безпеки співробітників правоохоронних органів, а про екстрені заходи в Україні з залученням юридичних, економічних, технічних, організаційних заходів. Існуюча в даний час тенденція до зростання злочинності в країні вимагає нового підходу до професійної підготовки особового складу органів внутрішніх справ, а особливо особистого складу малих бойових груп.

В результаті аналітичних та експериментальних досліджень були отримані наступні основні висновки:

- для протидії організованій злочинності та екстремістським проявам необхідне реформування системи професійної підготовки;
- для активної протидії злочинності необхідно більш інтенсивно удосконалювати систему професійної підготовки оперативних підрозділів, а саме малих груп (захоплення, прикриття, штурмових);
- зростає роль індивідуальної підготовки кожного бійця групи;
- кількісний склад малих груп залежить від виду виконуваних службово-оперативних задач, ступеню небезпеки, кількості злочинців, інтенсивності фізичного та психологічного навантаження (для поліцейських підрозділів склад групи знаходиться у діапазоні від 3 до 8 осіб);
- у подальшому необхідно розробити основні критерії готовності особового складу малих бойових груп;
- необхідно розробити методику професійної підготовки особового складу малих бойових груп;
- запровадити до критеріїв ефективності дій малих бойових груп – показник безпеки (відсутність втрат та постраждалих після виконання службово-бойових задач);
- ефективність дій малих бойових груп залежить від ступеню опрацювання кожної ситуації, які можуть скластися під час виконання задачі;
- вид бойового шиківання залежить від особливостей обстановки;
- за критерієм передачі сигналу у групі граничним є похибки при передачі сигналу;

Секція 1. Оперативне мистецтво та тактика Національної гвардії України

- максимальна кількість бійців у групі залежить від виду та кількості сигналів;

за критерієм ефективного ведення вогню кількість бійців у групі залежить від просторового показника (розташування противників та бійців групи);

- проблема удосконалення дій малих бойових груп, методика їх підготовки, способи підвищення дій таких підрозділів, визначення їх готовності потребують подальших глибоких досліджень.